

Förvaltningsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till kompletterande lagstiftning om den europeiska gräns- och kustbevakningen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till kompletterande lagstiftning om den europeiska gräns- och kustbevakningen (RP 141/2020 rd): Ärendet har remitterats till förvaltningsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört (distanskontakt)

- lagstiftningsråd Jaana Heikkinen, inrikesministeriet
- polisinspektör Joni Länsivuori, inrikesministeriet
- regeringsråd Johanna Hakala, inrikesministeriet
- expert Anu Polojärvi, inrikesministeriet
- äldre justitieombudsmannasekreterare Kristian Holman, Riksdagens justitieombudsmans kansli
- lagstiftningsråd Mira Turpeinen, justitieministeriet
- biträdande dataombudsman Jari Råman, Dataombudsmannens byrå
- specialsakkunnig Elina Castrén, Diskrimineringsombudsmannens byrå
- specialsakkunnig Emma Rimmanen, Migrationsverket
- expert Ari-Pekka Calin, Polisstyrelsen
- tullöverinspektör Sami Vainikka, Tullen
- professor Olli Mäenpää.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- utrikesministeriet
- finansministeriet
- kommunikationsministeriet
- skyddspolisen
- Amnesty International Finländska sektionen rf
- Befälsförbundet rf
- Gränssäkerhetsunionen rf.

Inget yttrande av

- Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf

Betänkande FvUB 22/2020 rd

- Pakolaisneuvonta ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i gränsbevakningslagen, lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet, sjöräddningslagen, polislagen, skjutvapenlagen, lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet, utlänningslagen och lagen om behandling av personuppgifter i migrationsförvaltningen.

Syftet med propositionen är att genomföra de ändringar som Europaparlamentets och rådets förordning om en europeisk gräns- och kustbevakning förutsätter i den nationella lagstiftningen. De föreslagna ändringarna gäller främst myndigheternas befogenheter, beslutsfattande och ömsesidiga informationsutbyte.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2021 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Gräns- och kustbevakningsförordningen och den nationella lagstiftningen

Den europeiska gräns- och kustbevakningen (EURMV) inrättades 2016 genom en unionsförordning. Syftet med förordningen är att säkerställa en integrerad gränsförvaltning vid Europeiska unionens yttre gränser. Europaparlamentet och rådet antog en ny förordning om den europeiska gräns- och kustbevakningen, förordning (EU) 2019/1896 (gräns- och kustbevakningsförordningen), i november 2019. Den ersatte den tidigare förordningen. Den nya förordningen trädde i huvudsak i kraft den 4 december 2019. Syftet med den nya förordningen är att genom att stärka kontrollen av de yttre gränserna säkerställa ett effektivt genomförande av den europeiska integrerade gränsförvaltningen vid de yttre gränserna, säkerställa en hög grad av inre säkerhet inom EU, garantera en smidig fri rörlighet för personer som omfattas av den fria rörligheten inom unionen och effektivisera den gemensamma återvändandepolitiken, förbättra Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns funktionsförmåga och integrera det europeiska gränsövervakningssystemet (Eurosur) i den europeiska gräns- och kustbevakningen. Utskottet inskräper att den nya förordningen inte ändrar på principen om delat ansvar som godkändes 2016 och enligt vilken ansvaret för den yttre gränskontrollen delas mellan Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och medlemsstaterna. Medlemsstaterna har dock fortfarande det primära ansvaret för kontrollen av sina avsnitt av den yttre gränsen.

Den europeiska gräns- och kustbevakningen ska utgöras av medlemsstaternas nationella myndigheter med ansvar för gränsförvaltningen, de nationella myndigheter som ansvarar för återvändande och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån.

Betänkande FvUB 22/2020 rd

EU:s nya gräns- och kustbevakningsförordning är till alla delar direkt förpliktande för medlemsstaterna. Gräns- och kustbevakningsförordningen är också i kraft som sådan och den får inte förklaras eller preciseras med nationella bestämmelser. Således sätts förordningen inte heller i kraft separat, och förordningen genomförs inte heller genom nationell lagstiftning.

Tillämpningen av gräns- och kustbevakningsförordningen förutsätter dock också kompletterande nationell lagstiftning. Gränsbevakningsväsendet ansvarar nationellt för gränssäkerheten, polisen för återvändanden och Migrationsverket för frivillig återresa. Tullen är en del av den europeiska gräns- och kustbevakningens nationella struktur som nationell gränskontrollmyndighet vid skötseln av denna uppgift. Enligt uppgift deltar Tullen åtminstone tills vidare inte i Finlands stående styrka för gräns- och kustbevakning. Beslut om Tullens eventuella deltagande i styrkan fattas separat senare.

Diskrimineringsombudsmannen hör i egenskap av myndighet som ansvarar för tillsynen över återvändande med tvång till den europeiska gräns- och kustbevakningens struktur. Diskrimineringsombudsmannen hör dock inte till den permanenta gruppen, men deltar i den europeiska gränsbevakningssektionens verksamhet genom att utse experter till reserven för övervakare av återvändande med tvång.

De ovan nämnda nationella myndigheternas behörighet att utföra de uppgifter som anges i förordningen baserar sig på den nationella lagstiftningen i vårt land som gäller respektive myndighet. Det är inte meningen att den ska ändras väsentligt. Den aktuella propositionen gäller i huvudsak deltagande för de nationella myndigheterna inom inrikesförvaltningen — Gränsbevakningsväsendet, polisen och Migrationsverket — i den europeiska gräns- och kustbevakningens verksamhet. Tullen omfattas av den skyldighet att lämna ut uppgifter till Gränsbevakningsväsendet för den nationella situationsbild som avses i artikel 25 i förordningen som ingår i lagförslag 2 (lagen om ändring av lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet).

Utskottet konstaterar att tillämpningen av gräns- och kustbevakningsförordningen på basis av erhållen utredning förutsätter att kompletterande nationella bestämmelser tas in i gränsbevakningslagen (578/2005), lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019), sjöräddningslagen (1145/2001), polislagen (872/2011), skjutvapenlagen (1/1998), lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (616/2019), utlänningslagen (301/2004) och lagen om behandling av personuppgifter inom migrationsförvaltningen (615/2020). De föreslagna bestämmelserna gäller i huvudsak myndigheternas befogenheter, beslutsfattande och ömsesidiga informationsutbyte. Dessutom är det nödvändigt att uppdatera hänvisningarna i den gällande lagstiftningen så att de gäller den nya gräns- och kustbevakningsförordningen.

Utskottet fäster i detta sammanhang också uppmärksamhet vid att gräns- och kustbevakningsförordningen till vissa delar tillåter handlingsutrymme i den nationella regleringen. Utskottet anser det motiverat att Finland inte utnyttjar det handlingsutrymme som förordningen tillåter (se även nedan punkten den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka). Utskottet anser att propositionen på behörigt sätt redogör för omfattningen av det nationella handlingsutrymme och grunderna för att det inte används. Dessa grundläggande utgångspunkter för utelämnande av det nationella handlingsutrymme motsvarar förvaltningsutskottets linje enligt vilken utvidgningen

Betänkande FvUB 22/2020 rd

av de operativa befogenheterna inte innebär att befogenheten i fråga om yttre gränskontroll eller återvändande överförs till europeiska gräns- och kustbevakningen (FvUU 34/2018 rd).

Den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka

En operativ och behörig stående styrka på totalt 10 000 personer inrättas vid Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån för den europeiska gräns- och kustbevakningens behov. Den stående styrkan består av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns personal för operativa insatser (kategori 1), personal som utplaceras från medlemsstaterna till byrån för en längre tid (kategori 2) och för kortvarig utplacering (kategori 3) samt reserven för snabba insatser (kategori 4). Medlemsstaterna ska delta i den stående styrkan i kategorierna 2, 3 och 4 med det antal personer som anges i bilagorna till förordningen. Den stående styrkan ersätter de olika reserver som byrån haft till sitt förfogande och som med undantag för reserven för snabba insatser har grundat sig på frivilligt deltagande från medlemsländerna.

Finlands andel av den stående styrkan är år 2021 åtta tjänstemän som utstationerats för en längre tid, 72 tjänstemän som utstationerats kortvarigt och 30 tjänstemän som reserverats för reserven för snabba insatser. Dessa siffror ökar årligen med undantag för det antal tjänstemän som reserveras för reserven för snabba insatser så att Finlands andel 2027 är 30 tjänstemän som utstationerats för en längre tid och 110 tjänstemän som utstationerats kortvarigt. Enligt propositionen beslutar inrikesministeriet om inrikesförvaltningens myndigheters årliga deltagande i verksamheten inom den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka. Avsikten är att den stående styrkan ska stå till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns förfogande från och med ingången av 2021. Enligt erhållen utredning har det i budgetpropositionen för nästa år tagits in nationell finansiering enligt det uppskattade behovet för den stående styrkans uppgifter (RP 146/2020 rd).

Gräns- och kustbevakningsbyrån ska utplacera medlemmar av den stående styrkan i gränsförvaltningsenheterna, stödenheterna för migrationshantering och återvändandeenheterna i samband med gemensamma insatser, snabba gränsinsatser, återvändandeinterventioner och annan operativ i förordningen avsedd verksamhet i medlemsstaterna eller i tredjeländer. Utskottet konstaterar att sådan verksamhet dock endast får utföras med tillstånd från den berörda medlemsstaten eller det berörda tredjelandet (artikel 54.2). Undantag från tillstånd från medlemsstaterna är situationer vid de yttre gränserna som kräver brådskande åtgärder där rådet genom sitt beslut kan ålägga en medlemsstat att ta emot temporär hjälp i sina gränsövervakningsuppgifter (artikel 42).

De ändringar i gränsbevakningslagen som föreslås i propositionen innehåller bestämmelser om det förfarande genom vilket beslut fattas om deltagandet för inrikesförvaltningens ämbetsverk i den europeiska gräns- och kustbevakningens stående styrka för att fullgöra Finlands skyldigheter enligt gräns- och kustbevakningsförordningen. I polislagen föreslås bestämmelser om polisens deltagande i den europeiska gräns- och kustbevakningen och en uppdatering av bestämmelserna om polisens deltagande i gräns- och kustbevakningsbyråns verksamhet.

Betänkande FvUB 22/2020 rd

Den stående styrkans befogenheter

Grundprinciperna för ledningen av operationer vid Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån förblir oförändrade i reformen, liksom värdmedlemsstatens, det vill säga den mottagande medlemsstatens, ansvar för ledningen av insatserna. Utskottet anser att det är viktigt att de olika enheterna i den stående styrkan leds av värdmedlemsstaten. Enheternas medlemmar ska sköta uppgifter och utöva befogenheter endast i enlighet med anvisningar från värdmedlemsstatens gränsbevakare eller personal som deltar i uppgifter som gäller återvändande och huvudsakligen i deras närvaro. Utskottet understryker att bruket av maktmedel ska ske i enlighet med värdmedlemsstatens nationella lagstiftning och i närvaro av gränsbevakare från värdmedlemsstaten. I förordningen avses med gränsbevakare en sådan gränsbevakare som definieras i kodexen om Schengen-gränserna. I Finland definieras gränskontrollmyndighet i 3 § i utlänningslagen (301/2004) och definitionen omfattar även polisen. Med gränsbevakare som nämns i förordningen avses också finländska polismän i uppgifter relaterade till återvändande.

I alla situationer ska värdmedlemsstaten ge anvisningar till de enheter i den stående styrkan som finns inom dess territorium. Enheterna ska följa en operationsplan som utarbetats gemensamt av värdmedlemsstaten och Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och agera i enlighet med värdmedlemsstatens anvisningar. Utskottet noterar att enhetsmedlemmarna vid utövandet av sina befogenheter till fullo måste respektera de grundläggande rättigheterna, bland annat rätten till tillgång till asylförfaranden, den mänskliga värdigheten och särskild hänsyn till utsatta personer (artikel 43).

Inom ramen för det nationella handlingsutrymme som gräns- och kustbevakningsförordningen möjliggör (artikel 82.4, 82.8, 82.10 och 82.11) får värdmedlemsstaten bemyndiga medlemmar av den stående styrkans olika enheter att agera för egen räkning utan att värdmedlemsstatens tjänstemän är närvarande. Värddstaten får också ge medlemmar i enheterna rätt att använda våld på dess territorium när värdmedlemsstatens gränsbevakningstjänstemän inte är på plats. Beslut om nekad inresa enligt kodexen om Schengen-gränserna och beslut om att neka visum vid gränsen i enlighet med viseringskodexen får endast fattas av värdmedlemsstatens gränsbevakningstjänstemän, om inte värdmedlemsstaten gett medlemmarna i enheterna tillstånd att agera för dess räkning. Värddmedlemsstaten får vidare ge medlemmar i enheterna tillstånd att göra sökningar i dess nationella databaser.

Som det konstateras ovan använder Finland inte detta nationella handlingsutrymme. Finland bemyndigar inte enhetsmedlemmarna att agera för sin räkning och tillåter inte användning av maktmedel inom sitt territorium utan att en finländsk gränsbevakningsman eller polisman är närvarande. Beslut om nekad inresa, avslag på ansökan om visering eller beviljande av visering vid gränsen kan även i fortsättningen fattas endast av finländska tjänstemän. Finland ger inte heller enhetsmedlemmarna tillstånd att använda nationella databaser med undantag för Gränsbevakningsväsendets rätt enligt 36 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet att lämna ut personuppgifter bland annat till medlemsstaternas tjänstemän som deltar i en insats som samordnas av Gränsbevakningsväsendet; den regleringen avses förbli oförändrad. I propositionen föreslås preciserande bestämmelser i gränsbevakningslagen om en gränsbevakningsmans befogenheter som medlem i en enhet i den stående styrkan. Dessutom föreslås utlänningslagen bli kompletterad med bestämmelser om befogenheter för en medlem i den stående

Betänkande FvUB 22/2020 rd

styrkan att i Finland bistå polisen och gränskontrollmyndigheterna i mottagandet och registrering av ansökan om internationellt skydd.

Utskottet betonar att medlemmarna i den stående styrkan måste få bra utbildning för att kunna utföra sina uppgifter på ett korrekt sätt, med beaktande av bland annat garantierna för god förvaltning och tjänsteansvar. Enligt artikel 54.3 i gräns- och kustbevakningsförordningen ska de medlemmar i den stående styrkan som är utplacerade som medlemmar i enheterna kunna genomföra gränskontroll- eller återvändandeuppgifter, inklusive uppgifter som kräver verkställande befogenheter som föreskrivs i nationell rätt. Medlemmarna i den stående styrkan ska uppfylla de krav på specialistutbildning och professionalism som föreskrivs i artikel 16.1 tredje stycket i Schengenregelverket och i andra relevanta bestämmelser.

Effektivisering av återvändandeverksamheten

Återsändande av asylsökande som fått avslag på sin asylansökan hör till de centrala problemen i unionens migrations- och asylpolitik. En betydande del av de asylsökande uppfyller inte villkoren för flyktingstatus eller alternativt skydd. Det har dock visat sig vara svårt att avlägsna dem ur landet. Merparten av dem som fått ett lagakraftvunnet negativt beslut kan inte fås att lämna Europa. Det finns ingen bred vilja att återvända frivilligt. Det är svårt att återsända människor med tvång också på grund av att deras ursprungsländer inte vill återta dem som lämnat landet. En del av dem som vistas olagligt i EU kan inte nås för att återsändas. Delvis handlar det om passivitet i återvändandepolitiken. Utskottet anser att det är mycket viktigt att effektivisera återvändandeverksamheten.

En effektivisering av återvändandeverksamheten hör till målen för gräns- och kustbevakningsförordningen. Därför utvidgas den europeiska gräns- och kustbevakningens insatser för återvändande och möjligheten att ge medlemsstaterna tekniskt och operativt stöd.

Byrån ska följa medlemsstaternas behov i samband med genomförandet av återvändande och också stödja beredningen av beslut om återvändande, identifieringen av tredjelandsmedborgare och andra åtgärder i samband med återvändande, såsom kontakter med tredjeländer. I Finland ansvarar Migrationsverket för frivillig återresa och polisen för återvändande med tvång. Medlemsstaterna har fortfarande exklusiv behörighet när det gäller beslut om återvändande och åtgärder i samband med tagande i förvar i enlighet med återvändandedirektivet.

I gräns- och kustbevakningsförordningen stärks också övervakningen av återvändandeverksamheten i syfte att säkerställa att rättsstatsprincipen och de grundläggande fri- och rättigheterna iakttas. I och med den nya EU-förordningen föreslås det att det föreskrivs om en ny uppgift för diskrimineringsombudsmannen i vårt land. Därför föreslås det i propositionen att det till utlänningslagen fogas en bestämmelse om att diskrimineringsombudsmannen svarar för deltagande i en reserv med övervakare av återvändande med tvång enligt artikel 51 i gräns- och kustbevakningsförordningen. Enligt propositionsmotiven är det för närvarande inte känt hurdana insatser för övervakning av återvändanden som förväntas av Finland 2021. Det finns skäl att aktivt utreda frågan och se till att diskrimineringsombudsmannens byrå har resurser för att diskrimineringsombudsmannen ska ha förutsättningar att sköta sin nya uppgift på behörigt sätt. I den nyligen lämnade regeringspropositionen om komplettering av budgetpropositionen för 2021 föreslås 0,2 mil-

Betänkande FvUB 22/2020 rd

joner euro för diskrimineringsombudsmannens tilläggsuppgifter i anslutning till tillsynen över återvändande enligt EU:s gräns- och kustbevakningsförordning (RP 227/2020 rd). Det bör noteras att Finlands diskrimineringsombudsman i fortsättningen med stöd av den nationella lagstiftning, i enlighet med EU-förordningen tillsammans med sina tjänstemän även ska övervaka återvändanden som verkställs av myndigheter i andra medlemsstater i unionen utan att de nödvändigtvis har samband med de finska myndigheternas åtgärder. Utskottet kommer att bedöma om detta system är ändamålsenligt, när det finns tillräckligt med erfarenheter.

Skydd för personuppgifter

Nationell situationsbild

För att skapa och upprätthålla en sådan nationell situationsbild som avses i artikel 25 i gräns- och kustbevakningsförordningen föreslås det i propositionen att Gränsbevakningsväsendet ska få rätt till nödvändiga, i förordningens genomförandeakt avsedda uppgifter av polisen, Tullen, Migrationsverket, nödcentralssystemet, luftfartsmyndigheterna och tillhandahållare av trafikrelaterade styrtjänster. Uppgifter om identifieringsnummer för fartyg och luftfartyg är de enda personuppgifter som får behandlas i situationsbilden. Enligt förslaget får uppgifter i sjöräddningsregistret behandlas i samma syfte.

Enligt utkastet till genomförandeakt ska uppgifter föras in i den nationella situationsbild som staben för Gränsbevakningsväsendet upprätthåller om sådana händelser som upptäcks vid gränsövervakning, upprätthållande av lägesuppfattningen eller identifieras i samband med riskanalys. En händelse som ska anmälas ska sannolikt inverka på inresan, den gränsöverskridande brottsligheten eller på det europeiska gränskontrollsystemets (Eurosur) verksamhet. Enligt uppgift är beredningen av den nämnda genomförandeförordningen på slutrakan. När den antas kan detaljerade nationella arrangemang vidtas.

Utlämnande av personuppgifter inom Europeiska unionens gränskontrollsamarbete

Utskottet konstaterar att Gränsbevakningsväsendet på grund av sin uppgift enligt gräns- och kustbevakningsförordningen behöver uppgifter av andra myndigheter som deltar i eller har samband med gränssäkerheten. I 36 § i den nya lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019) föreslås ändringar som föranleds av gräns- och kustbevakningsförordningen (lagförslag 2). Delvis är det fråga om sådana uttrycksmässiga ändringar som följer av unionsförordningen. Delvis är det fråga om att det i bestämmelsen föreskrivs att den nya gräns- och kustbevakningsförordningen ska iakttas vid utlämnandet av uppgifter. För tydlighetens skull konstaterar utskottet att den föreslagna 36 § 1 mom. 2 punkten liksom nu gäller utlämnande av uppgifter till en medlem i en enhet i den stående styrkan.

Övrigt utlämnande av personuppgifter till utlandet

Det föreslås i propositionen att 131 § 4 mom. i utlänningslagen ändras så att personuppgifter som avses i 1 mom. trots sekretessbestämmelserna även får lämnas ut till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån för identifiering av utlänningar (lagförslag 7). I nuläget får uppgifter lämnas ut till utländska myndigheter. I 31 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens

Betänkande FvUB 22/2020 rd

verksamhet (616/2019, polisens personuppgiftslag) föreslås på motsvarande sätt en ny 3 punkt, där det föreskrivs om utlämnande av personuppgifter trots sekretessbestämmelserna till Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (lagförslag 6). Med stöd av den föreslagna bestämmelsen i polisens personuppgiftslag är det möjligt att lämna ut endast sådana personuppgifter som polisen behandlar för att utföra de uppgifter som föreskrivs i 131 § i utlänningslagen. Uppgifterna får lämnas ut med iakttagande av vad som föreskrivs i gräns- och kustbevakningsförordningen.

Utskottet konstaterar att de uppgifter som får lämnas ut i den föreslagna 31 § 2 mom. 3 punkten i polisens personuppgiftslag är begränsade till de uppgifter som polisen behandlar för att utföra de uppgifter som föreskrivs i 131 § i utlänningslagen. Med stöd av bestämmelsen är det således inte möjligt att lämna ut andra uppgifter som registrerats i polisens personregister. Dessutom ska uppgifterna enligt den föreslagna 31 § 2 mom. 3 punkten lämnas ut med iakttagande av vad som föreskrivs i gräns- och kustbevakningsförordningen. I artikel 49 i förordningen föreskrivs det om överföring, behandling och radering av biografiska och biometriska uppgifter. Enligt artikeln överför medlemsstaterna de uppgifter som behövs för att ge tekniskt och operativt stöd på byråns integrerade plattform för hantering av återvändande. Enligt bestämmelsen ska personuppgifterna endast omfatta biografiska uppgifter eller passagerarlistor. Byrån får även använda plattformen för säker överföring av biografiska eller biometriska uppgifter, inklusive alla typer av handlingar som kan betraktas som bevis eller prima facie-bevisning för medborgarskap för tredjelandsmedborgare som är föremål för beslut om återvändande, om överföringen av sådana personuppgifter är nödvändig för att byrån på begäran av en medlemsstat ska kunna bistå i arbetet med att bekräfta tredjelandsmedborgares identitet och medborgarskap i enskilda fall.

Övriga synpunkter

Utskottet hänvisar i övrigt i fråga om behandlingen av personuppgifter till det som sägs i propositionen.

Skydd av grundläggande rättigheter

I gräns- och kustbevakningsförordningen säkerställs processuella garantier för skyddet av de grundläggande rättigheterna genom en strategi och en handlingsplan för grundläggande rättigheter som ska utarbetas för Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (artikel 80), genom ett konsultativt rådgivande forum för byråns förvaltningsråd i frågor som gäller grundläggande rättigheter (artikel 108) och ett system för klagomål i frågor som gäller eventuella kränkningar av de grundläggande rättigheterna (artikel 111). Ny reglering är bestämmelserna om övervakare av grundläggande rättigheter i Europeiska gräns- och kustbevakningsbyråns tjänst, som fortlöpande ska bedöma hur de grundläggande rättigheterna respekteras inom den operativa verksamheten, tillhandahålla rådgivning och assistans och bidra till främjandet av grundläggande rättigheter som en del av den europeiska integrerade gränsförvaltningen (artikel 110). För iakttagande av principerna i de internationella överenskommelserna fäster utskottet uppmärksamhet vid att ett tillräckligt antal övervakare av de grundläggande rättigheterna ska rekryteras till byrån. På alla insatser som byrån samordnar ska också en uppförandekod tillämpas som syftar till att garantera rättsstatsprincipen och principen om respekt för de grundläggande rättigheterna, med särskilt fokus på utsatta personer (artikel 81).

Betänkande FvUB 22/2020 rd

Med stöd av artikel 82.3 i gräns- och kustbevakningsförordningen ska medlemmar i enheter inom den stående styrkan iaktta unionsrätt, internationell rätt och Finlands nationella lagstiftning när de är verksamma inom Finlands territorium. På dem tillämpas således också vårt lands allmänna förvaltningslagar. Den laglighetskontroll som utförs av justitiekanslern i statsrådet och riksdagens justitieombudsman omfattar all myndighetsverksamhet. Det faktum att de övervakade i tjänstemannarättslig mening eventuellt också omfattas av det egna landets eller Europeiska unionens rättsakter kan enligt utskottets uppfattning inte inskränka de högsta laglighetsövervakarnas befogenheter att övervaka att berörda tjänstemän och även andra vid skötseln av offentliga uppdrag följer lagen och fullgör sina skyldigheter.

Sammanfattning

Sammantaget anser utskottet att lagförslagen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar, men med ställningstagandena ovan.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Förvaltningsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1–8 i proposition RP 141/2020 rd utan ändringar.

Helsingfors 25.11.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Riikka Purra saf
vice ordförande Mari-Leena Talvitie saml
medlem Tiina Elo gröna
medlem Jussi Halla-aho saf
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Hanna Huttunen cent
medlem Mikko Kärnä cent
medlem Aki Lindén sd
medlem Mauri Peltokangas saf
medlem Juha Pylväs cent
medlem Piritta Rantanen sd
medlem Matti Semi vänst
medlem Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.